

HANDLINGSPLAN CRUISEANLØP STAVANGER SENTRUM 2022 – 2030

En delplan av
Cruisestrategi for Stavangerregionen 2020–2030
og SRHs Strategiplan 2021-2024

Mål

1. Tilstrebe helårs cruiseanløp.
2. Begrense cruiseturisme til et maksimalt antall passasjerer per dag med øvre grense på 8 000 pax, maksimalt 2 cruiseanløp per dag og maksimalt 7 cruiseanløp per uke. Dette gjelder for eksisterende kaier og er gjeldende fra 2024. Allerede bestilte cruiseanløp som overskrider 7 anløp per uke i 2024 og 2025 er forpliktelser som må gjennomføres. Båter av mindre størrelse (inntil 600 passasjerer) kommer i tillegg med en begrensning på 1 båt til dagen.
3. Det skal prioriteres cruiseanløp etter prinsippet om at ytre kailinjer skal benyttes først, forutsatt at sikkerhet er ivaretatt.
4. Indre Skagenkaien kan benyttes til anløp av mindre cruiseskip med lengde på inntil om lag 230 meter, med virkning fra 2024.
5. Indre Strandkaien skal ikke ha cruiseanløp.
6. Cruisedestinasjon Stavanger skal være ledende nasjonalt innen minimering av miljømessig belastning ved å implementere miljøvennlig teknologi og stille krav til skip som anløper havnen. Samtlige cruiseanløp til Stavanger sentrum skal senest i 2027 tilkobles landstrøm ved kailigge.

Innholdsfortegnelse

1.0 Sammendrag og innledning

1.1 Sammendrag (s.4)

1.2 Innledning (s.5)

2.0 Cruisestrategi for Stavangerregionen 2020-2030 (s.6)

3.0 Sentrumsplanen (s.7)

4.0 Bærekraftig havn og cruiseturisme (s.8)

5.0 Havneinfrastruktur

5.1 Cruisekaier (s.9)

5.2 Gjestehavn (s.10)

6.0 Tålegrenseanalyse cruiseturisme Stavanger (s.11)

7.0 Tiltaksplan cruiseanløp Stavanger sentrum

7.1 Mål og rammer (s.12)

7.2 Endringer i Indre Vågen (s.13-14)

7.3 Tabell tiltak (s.15-16)

7.4 Scenario 1, 2022-2023 (s.17)

7.5 Scenario 2, fra 2024 (s.18)

7.6 Scenario 3, Konserthuskaien og Skansekaien (s.19)

7.7 Scenario 4, Bjergstedkaien (s.20)

7.8 Mulighet Strandkaien – sambruk havn og by (s.21)

Vedlegg

Tålegrenseanalyse – Fremtidig cruiseturisme til Stavanger

Sammendrag

Handlingsplan cruiseanløp Stavanger sentrum 2022-2030 skal bidra til å skape trygge og forutsigbare rammer rundt cruiseturisme. Det er høye ambisjoner for hvordan regionhovedstaden Stavanger skal utvikles videre. FNs bærekraftsmål skal ivaretas, bl.a. innen sosial bærekraft, miljømessig bærekraft og økonomisk bærekraft.

Handlingsplanen gir først innledende informasjon om rammer, miljørettet arbeid og havneinfrastruktur, herunder informasjon om kapasitet til småbåthavn. Det gis en kortfattet oppsummering av *Tålegrenseanalyse for cruiseturisme Stavanger*, som ble utarbeidet vinteren 2021/2022 i et offentlig-privat samarbeid. Stavanger kommune og SRH var blant flere deltakere som bidro, sammen med oppdragsgiver Region Stavanger. Rapporten følger som vedlegg til handlingsplanen.

I handlingsplanens kapittel sju fremlegges mål for tiltak, en tiltaksplan og illustrasjoner av scenarioer for dimensjonerende anløp.

Det er gjort mange endringer i administrering av cruisetrafikken til Stavanger de siste årene. Cruisehavnen er på god vei til å bli en lavutslippshavn, og det pågår planlegging av landstrømanlegg som vil bidra til å nå målet om null utslipp. Cruisetrafikken utgjør allerede en mindre andel av lokalt utslipp til luft; kun 6 % av sjøfarten i Stavanger og under 2 % av samlet lokalt utslipp. Det er strammet inn i fht. tidligere utfordringer med støy, og det legges til rette for at cruiseanløp ikke kommer i konflikt med festivaler og spesielle arrangementer i Stavanger sentrum.

Sett bort fra bortfall av cruiseanløp ifm. korona-pandemien fra mars 2020, ble den største synlige endringen gjort sommeren 2021 med utvidelse av gjestehavnen i Indre Vågen – kapasiteten ble mer enn doblet. Hittil hadde cruiseskip på inntil 300 meter benyttet Skagenkaaien. Det vil merkes godt at det i 2022 og 2023 er de mellomstore, kortere cruiseskip som anløper Skagenkaaien, og at de trekkes litt lenger ut i Vågen. Fra 2024 foreslås det kun sporadiske cruiseanløp til Skagenkaaien av de minste cruiseskipene i størrelsen 140-230 meters lengde. Med stadig færre cruiseskip i denne størrelsen anslås det ca 15 cruiseanløp til Skagenkaaien i 2024.

Formålet med tålegrenseanalysen er å gjøre en balansert vurdering av de ulike forhold som berøres av cruisetrafikken. Det legges til grunn syv tålegrenser: by og region, miljø, havn, sosial, visuell, økonomisk og juridisk. Hovedbasis for kartlegging er cruiseturisme og andre besøkende i 2019. Sosial tålegrense og visuell tålegrense er basert på kvalitative fakta og vurderinger, mens de øvrige er mer fundamentert i tall. Det er ikke gjort funn om at noen av tålegrensene er overskredet, men for sosial tålegrense og visuell tålegrense vil det være subjektive opplevelser som kan bli mest synlig i en debatt om cruiseturisme. Disse temaene er fulgt opp i en innbyggerundersøkelse i juni 2022, i regi av Stavanger kommune.

Handlingsplanen legger til grunn en noe lavere øvre grense for antall cruisepassasjerer per dag enn tålegrensens anbefaling (maksimalt 9 000 pax til eksisterende kaier).

Det er ingen funn som tilsier at en øvre grense for antall cruiseanløp per år eller et visst antall skipsanløp i samtid vil løse utfordringer innen de tålegrenser som er kartlagt. Det er et stort spenn i cruiseskipenes størrelse og antall passasjerer. Stavanger har cruiseanløp hele året, og et årlig tak på antall anløp vil sette helårssatsingen tilbake.

Et utdrag fra de seks målene for tiltaksplanen til *Handlingsplan cruiseanløp Stavanger sentrum* (side 11):

- Handlingsplanens styringsmål for cruiseturisme er en øvre grense på 8 000 cruisepassasjerer (pax) per dag til eksisterende kaier. Det settes en øvre grense på to cruiseanløp per dag og maksimalt sju cruiseanløp per uke.
- Antall cruiseanløp og lengde på cruiseskip til Skagenkaaien reduseres betydelig.

Innledning

Handlingsplan cruiseanløp Stavanger sentrum 2022-2030 er besvarelse på Stavanger formannskap sitt vedtak av *Cruisestrategi for Stavangerregionen 2020-2030*, sak 142/20 (10.09.2020) vedtaks punkt 3: «*Formannskapet ber Stavangerregionen Havn IKS vurdere en handlingsplan som utgår fra cruisestrategien, og som sendes eierkommunene for behandling.*» Se hele vedtaket på side 5.

Det ble administrativt besluttet å konstituere en arbeidsgruppe for utarbeidelse av handlingsplanen, med tre representanter hver fra havn og kommune. Stavangerregionen Havn IKS («SRH»): havnedirektør, arealutvikler og daglig leder i Stavangerregionen Havnedrift AS. Stavanger kommune, avd. Bymiljø og utbygging : direktør, juridisk sjef og sentrumskoordinator.

Mandaget er å utarbeide et balansert forslag til en handlingsplan for cruiseanløp til Stavanger sentrum, som først vurderes i havnestyret og deretter behandles politisk. Styret vedtok i juni 2022 å fremme utkast til handlingsplan på høring til eierkommunene Stavanger, Sola og Randaberg. Alle kommunene ga høringsuttalelse, der Stavanger leverte sist den 16.06.23. Stavanger ba om at handlingsplanen fremmes for endelig vedtak i representantskapet. Styret i SRH godkjente handlingsplanen 21.06.23.

Handlingsplan cruiseanløp legger til grunn tålegrenseanalyse for cruiseturisme som et faglig grunnlag. Dette er ett av tiltakene i cruisestrategien. Stavanger kommune legger i tillegg til grunn en innbyggerundersøkelse.

Hovedoppgaven til handlingsplan cruiseanløp er å vise mål og tiltak for hvordan cruisetrafikken til Stavanger sentrum kan styres på en bærekraftig måte for mangfoldet av interesser som berøres av cruiseturismen.

Dette innebærer å redusere cruise til indre havn i Vågen, både i skipsstørrelse og i antall anløp.

Handlingsplanen legger til grunn eksisterende kaier, på samme måte som tålegrenseanalysen. Kommunedelplan Stavanger sentrum 2019-2034 gir mulighet til å bygge en ny lang ISPS-kai i Bjergsted og forlenge Skansekaaien ved Holmen. En utbygging av disse kaiene har sammenheng med byutvikling, og det skal føres opp ny sentrumsbebyggelse bak kaiene. Ettersom det ikke er gjort investeringsbeslutninger for disse prosjektene, og det er vanskelig å anslå en tidslinje for en mulig fremdriftsplan for utbygging. Derfor er disse kaiene holdt utenfor både tålegrenseanalysen og handlingsplanen.

Fra SRHs ståsted betinger en utbygging av disse kaiene en merinntekt fra havneaktiviteter, slik at investeringene er lønnsomme. Tilskudd som byutviklingsprosjekt kan være alternativ finansiering.

Cruisestrategi for Stavangerregionen 2020-2030

Felles verktøy for utvikling av cruisetrafikken til Stavangerregionen:

CRUISESTRATEGI FOR STAVANGERREGIONEN 2020 -2030

VISJON 2030

**STAVANGER - EN UTSLIPPSFRI CRUISEDESTINASJON MED
HØY LOKAL VERDISKAPING**

MÅL

Stavanger skal være et bærekraftig cruisereisemål med høy regional verdiskaping, lav miljøpåvirkning og god ivaretagelse av lokalsamfunn.

Arbeidsgruppe for utarbeidelse av cruisestrategien:

1. Stavanger kommune
2. Region Stavanger
3. Rogaland Fylkeskommune
4. Næringsforeningen
5. Stavanger Sentrum
6. GuideCompaniet
7. Lysefjorden Utvikling
8. Greater Stavanger
9. Velforeningen i Gamle Stavanger
10. Stavangerregionen Havn

Havnen i Stavanger har utviklet seg fra brygger til storhavn de siste nær 290 årene. Med beliggenheten i Stavanger sentrum har man samtidig måttet tilpasse seg endringer av hensyn til bymessig utvikling. Det interkommunale havnesamarbeidet har gitt muligheter til å bli en av de største og mest sentrale havnene i Norge, med havneområder i Stavanger, Risavika i Sola og Mekjarvik i Randaberg. Tidligere var det høy aktivitet i Vågen med passasjerbåter, utenrikstrafikk og lasteskip – med et stort omfang av lasting og lossing av gods, tungbiltransport og biler.

SRH skal legge til rette for en konkurransedyktig sjøtransport, med en trygg og miljøvennlig drift av havnen. Vågen i Stavanger sentrum har to lange kailinjer som har gode forhold til å motta anløp av cruiseskip, og cruiseturisme har vært et satsingsområde i mer enn et tiår. Stavanger og regionen har blitt en attraktiv destinasjon, og i 2019 var Stavanger nest største cruisehavn i Norge. Dette er også det mest besøkte året hittil, med 237 anløp og om lag 450 000 cruisegjester som gikk i land. Vestlandet har ca 80 % av cruisemarkedet i Norge.

Med bakgrunn i bl.a. Vestlandets cruisestrategi utarbeidet et offentlig-privat fellesskap *Cruisestrategi for Stavangerregionen* i 2020. Fra politisk hold i Stavanger kommune er det bedt om en moderert strategi i forhold til pågangen som var i cruisetrafikken i perioden 2018-2019 og utsiktene i bestillingslister for etterfølgende år. Korona-pandemien satte en midlertidig stopp for det meste av cruisetrafikken i 2020-2021, og er delvis tilbake i 2022.

Stavanger formannskap, vedtak sak 142/20 (10.09.2020) Cruisestrategi for Stavangerregionen:

1. *Cruiseskip skal flyttes ut av indre havn i Vågen og ikke lenger legge til kai her. Formannskapet ber Stavangerregionen Havn IKS om å prioritere dette arbeidet, inkludert ny kai i Bjergsted, og i mellomtiden se på mulighet for omrokninger slik at belastningen på Strandkaiaen / Gamle Stavanger blir minst mulig, dette i tråd med vedtatt Handlings- og Økonomiplan 2020-2023.*
2. *Antall anløp skal reduseres gjennom strategiperioden (allerede inngåtte avtaler skal hensyntas) sammenliknet med toppårene 2018-2019, og de minst miljøbelastende skipene skal prioriteres. Dette arbeidet skal prioriteres.*
3. *Formannskapet ber Stavangerregionen Havn IKS vurdere en handlingsplan som utgår fra cruisestrategien, og som sendes eierkommunene for behandling.*

Sentrumsplanen (Kommunedelplan Stavanger sentrum 2019-2034)

Planbestemmelser:

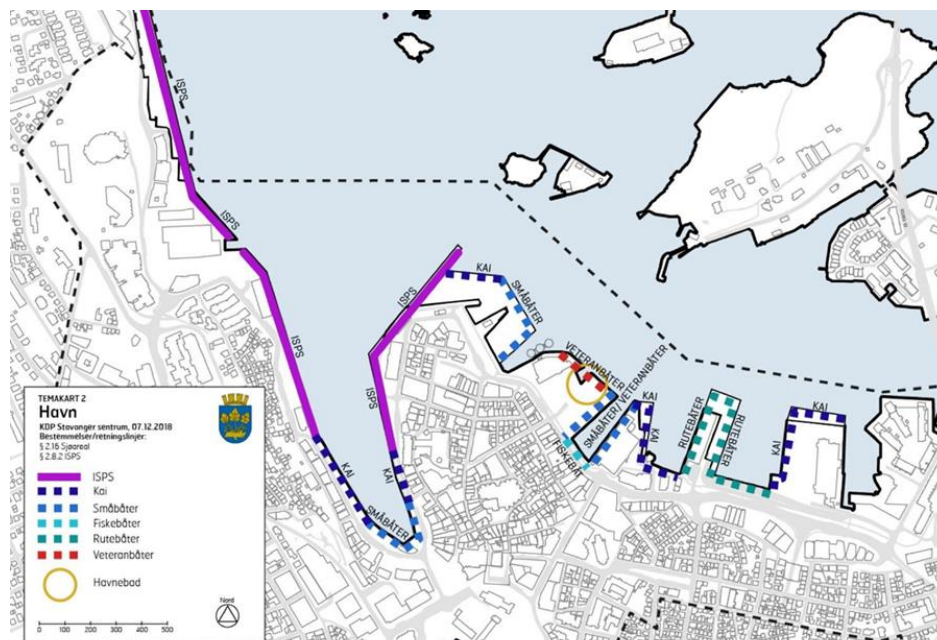
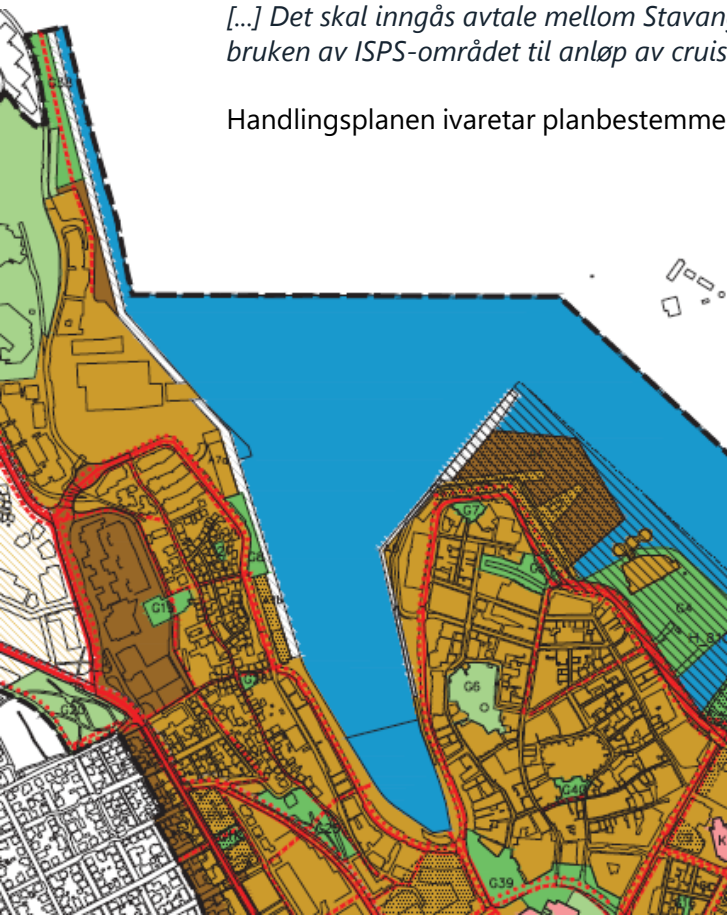
§ 1.8 Rekkefølgekrav

Bjergsted: Før ny kai tas i bruk skal det foreligge avtale mellom kommunen og Stavangerregionen Havn IKS som regulerer bruk av ISPS-området på strekningen fra Vågen til Tollboden/Skansenkaien til cruiseanløp til et minimum.

§ 2.8.2 Kombinert samferdselsformål, tredje setning:

[...] Det skal inngås avtale mellom Stavangerregionen Interkommunale havn og Stavanger kommune som reduserer bruken av ISPS-området til anløp av cruiseskip på strekningen fra Vågen til Tollboden/Skansenkaien til et minimum.

Handlingsplanen ivaretar planbestemmelse om reduksjon i cruiseanløp til Skagenkaien.

Bærekraftig havn og cruiseturisme

Stavanger kommune har i sin *Næringsstrategi 2021-2030* spesifisert »Opplevelser og reiseliv» som ett av fire satsingsområder for å innfri målet om å være «Best på konkurransekraft og verdiskapingsevne». Cruiseturisme utgjorde i 2019 om lag 35 % av gjestene i Stavangerregionen i høysesongen mai til august. Denne gruppen har for mange i reiselivet en stor betydning for en robust næring og stabile arbeidsplasser.

Drift av en cruisehavn er komplekst og krever høy grad av profesjonalitet og samhandling. Det stilles mange vilkår til egnet havneinfrastruktur og forhold relatert til farled og havnebasseng. Etter hvert som cruiseturisme har økt de siste årene, har bærekraftig cruiseturisme fått større oppmerksomhet. SRH jobber med flere forhold som kan styres av havnen selv, og i tillegg følger man med og påvirker der det er mulig nasjonalt og internasjonalt. Felleserklæring om 14 miljøkav til cruisenæringen, som ble inngått i februar 2019 mellom 13 cruisedestinasjoner i Norge (bl.a. Stavanger kommune), støttes opp av SRH i strategisk arbeid og daglig drift.

SRH har en ambisiøs miljøplan, der sju av FN's bærekraftsmål er prioritert. SRH driver en havn av stor nasjonal betydning og er en viktig havn for utenriksfarten. Miljøtiltak favner vidt og støtter opp om en fremtidig lav- og nullutslippshavn. Noen av tiltakene er utslippsfrie lastebiler, trucker, kraner, elektrisk båt i havnedriften, solceller, batteribank, lysregulering, landstrøm til offshore fartøy, lading av hurtigbåter og bunkring av LNG.

Kort om lokal reduksjon av utslipp fra cruiseanløp: Det er vedtatt detaljregulering for landstrømanlegg til cruiseskip (plan 2766) som kan etableres i fjellet under Bjergstedparken, med fremføring av landstrøm til inntil kaier. Dette er en stor investering og cruiseinntekter påvirker realiseringsevne. Bruk av landstrøm reduserer nær alt utslipp fra skipet når det ligger til kai. Etter at Environmental Port Index (EPI-indeks) ble innført i 2019 har det gitt 10 % reduksjon i utslipp i Stavanger havn. EPI-indeksen definerer cruiseskipets miljøprofil, der skip som forurenser mest får en tredobling i kaivederlaget. Cruiseskip med lavest miljøpåvirkning får en rabatt på 17,5 % av prisliste. For cruisebestillinger i 2020 ville 20 % av passasjerene kommet med LNG-drevne skip, for 2022 kan dette utgjøre 33 %. LNG har betydelig lavere utslipp enn tradisjonelt drivstoff. Fra 2020 er det øvre tillatte svovelnivå i drivstoff 0,1 % i Stavangerregionen.

NOU 2023:10 – Leve og oppleve gir råd om handlingsrom for besøksforvaltning og reisemålsutvikling i norske kommuner. Fra Regjeringens nettside fremgår det at utvalget anbefaler at kommunene etablerer en bredt sammensatt reisemålsledelse, som utarbeider en besøksstrategi i samarbeid med lokalsamfunnet med forankring i kommunens planverk og dialog med øvrige myndigheter. Det fremheves at turisme bidrar til finansiering av et mangfold av tilbud som gjør lokalsamfunnet mer attraktivt for fastboende og besøkende.

SRH skal tilby ren energi på land og ved kai

SRH skal vise bærekraftig investeringsvilje

SRH skal bidra til bærekraftig utvikling der sjø møter land

SRH skal sette miljøkav til all havnerelatert virksomhet

SRH skal redusere klimagassutslipp i egen virksomhet med 80 % innen 2030

SRH skal bidra til redusert avfall og utslipp til sjø

SRH skal påvirke og lytte til kunder, leverandører og samarbeidspartnere for å nå våre og eierkommunenes miljømål

«Vi skal sikre utvikling av bærekraftige havnearealer og infrastruktur for å møte fremtidige behov i regionen.»

Havneinfrastruktur - Cruisekaier

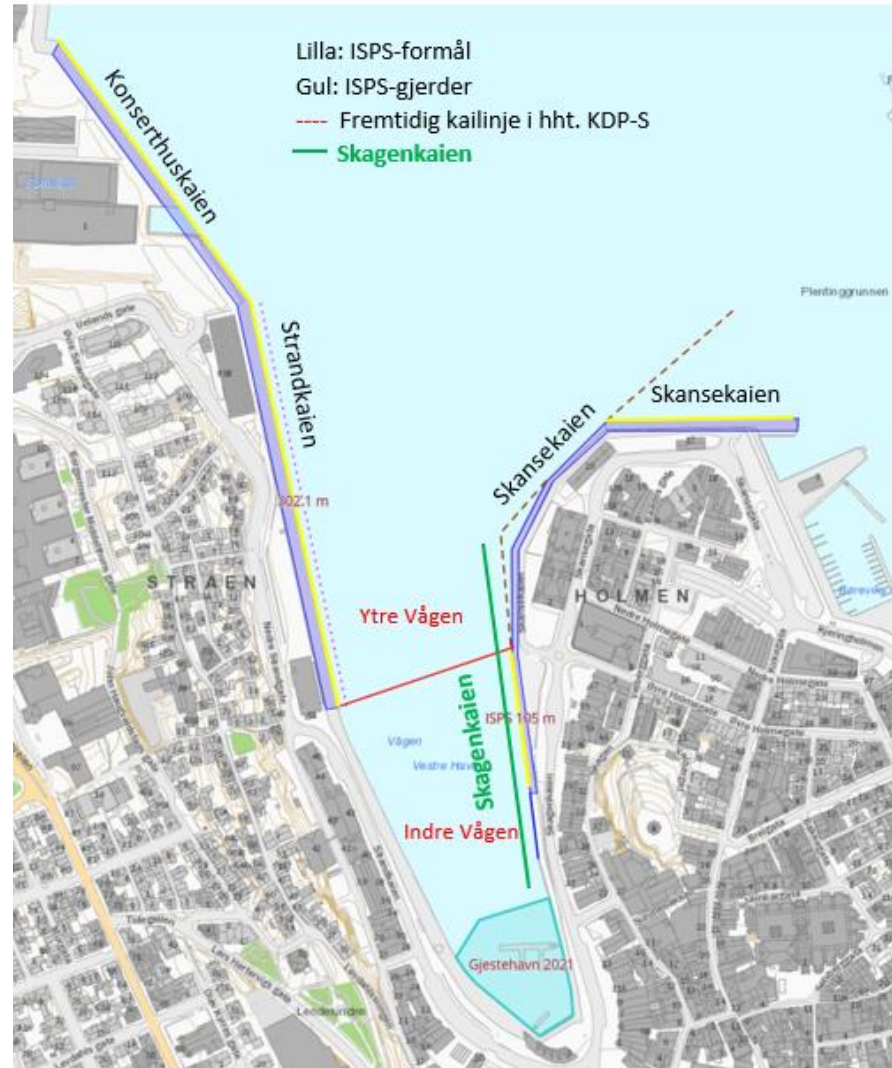
Handlingsplanen må ta utgangspunkt i eksisterende kaier. Sentrumsplanen gir mulighet til å bygge en ca 340 meters kai i Bjergsted og forlenge Skansekaaien til ca 260 meter. Begge disse nybyggene betinger landvinning med byutvikling på bakareal til kai. Det er foreløpig uklart når det kan gjøres investeringsbeslutninger for Bjergstedkaaien og Skansekaaien.

For eksisterende kaier er dimensjonerende lengde cruiseanløp, uten hensyn til samtidighet i anløp: Konserthuskaaien 280 meter, Strandkaaien 345 meter, Skansekaaien 230 meter og Skagenkaaien 255 meter i 2022-2023. Med tiltak som foreslås vil øvre lengde på cruiseanløp til Skagenkaaien være i intervallet 140 til 230 meter fra 2024.

Strandkaaien er hovedkai for cruiseanløp, og har best infrastruktur og mest trygge forhold til f.eks. cruisegjester og avfallshåndtering.

Havneinfrastruktur for cruiseanløp har mange vilkår. Lengden på skipet setter betingelser for hvilken kai som kan benyttes og anløpsbegrensninger til samtidig bruk av andre kaier.

Det er strategisk viktig å ikke utelukke cruiseanløp til kaier som er egnet til dette. Det er vanlig at cruiseskip går i rute. Dersom ett av disse anløpene ikke kan tilbys kai, kan hele ruten på mange anløp i sesongen utgå.

Havneinfrastruktur – Gjestehavn

Kapasitet til småbåter i en gjestehavn er gjerne et tema som kommer opp i forbindelse med prioritering av cruisekaier. Det gis derfor informasjon om eksisterende kapasitet og fremtidig mulig kapasitet til småbåthavn fra SRH i Stavanger sentrum.

Våren 2021 var det et tilbud til småbåter på totalt 47 plasser, fordelt med 17 plasser i Indre Vågen og 30 plasser i Børevigå.

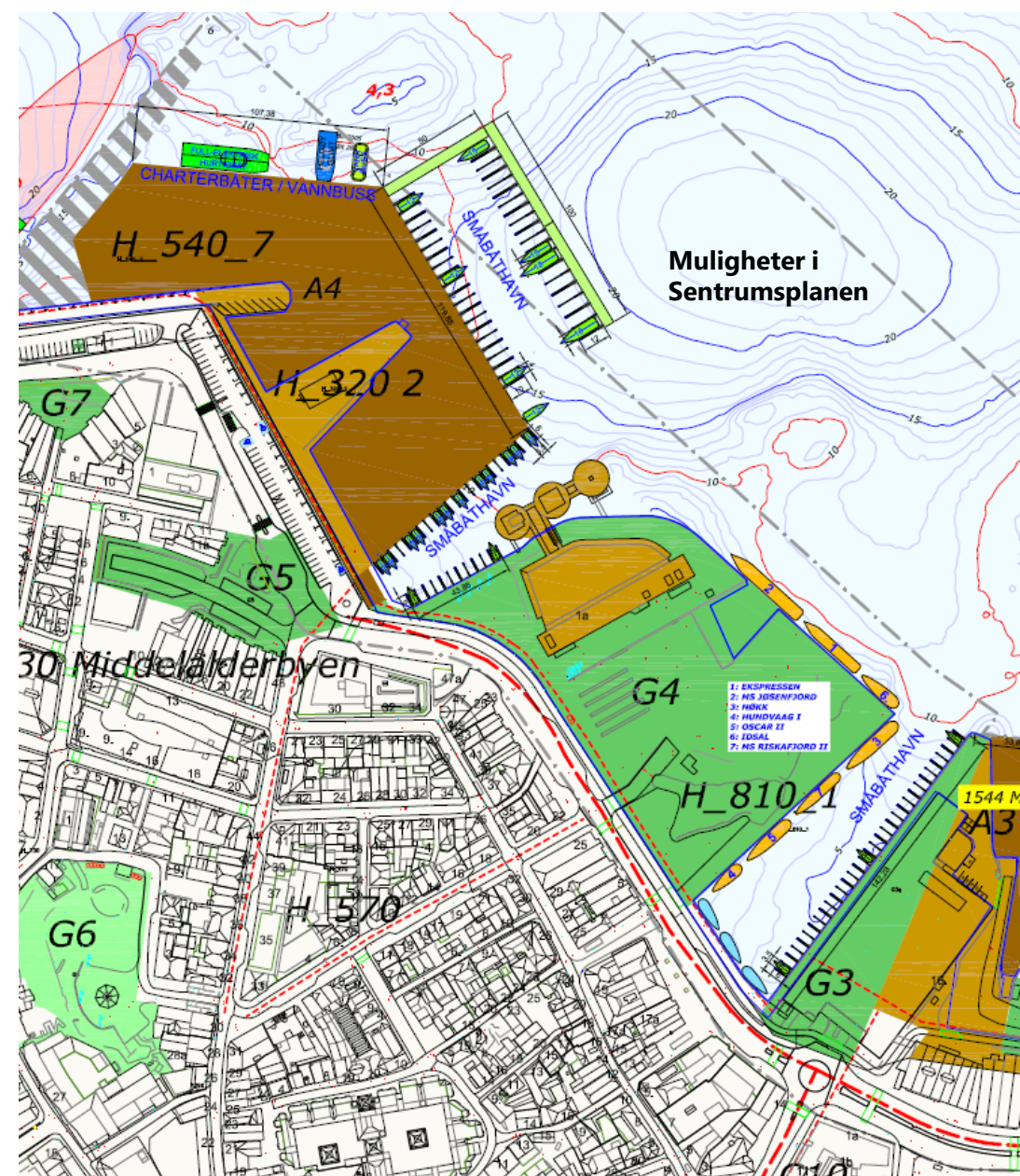
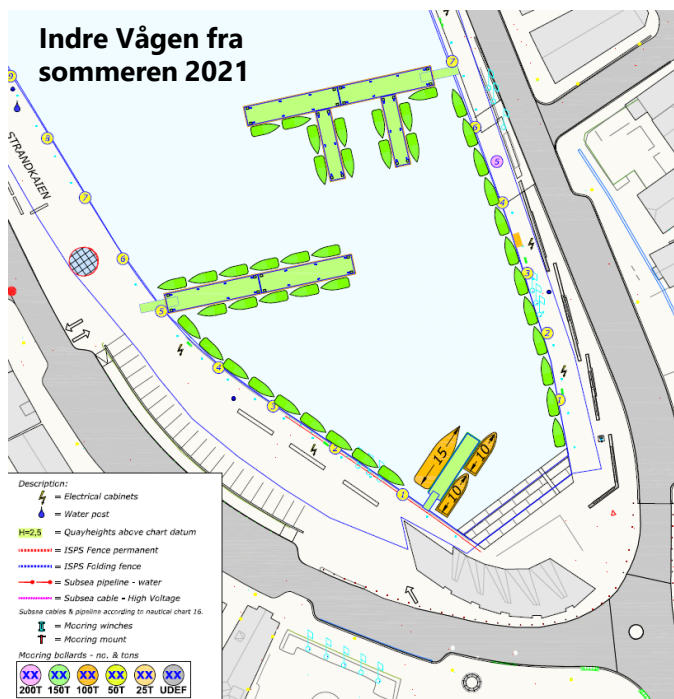
Kapasiteten i Indre Vågen ble sommeren 2021 mer enn doblet, med en utvidelse til 46 plasser. Erfaringer hittil er at dette er rikelig i fht. å dekke behovet.

Sentrumsplanen gir mulighet til en betydelig utvidelse av kapasiteten også i Østre havn.

I dag er det 30 plasser i Børevigå. Med landvinning og byutvikling på Holmen kan det tilbys totalt 75 plasser i dette området.

Jorenholmen vestre kailinje kan frigjøres til 32 småbåtplasser når Bekhuskaien er transformert, og ventekaier til hurtigbåter er flyttet dit.

Det etablerte tilbudet i Indre Vågen og full utbygging av planlagt tilbud er totalt 153 småbåtplasser. Det betyr mer enn en tredobling av tilbudet i Stavanger sentrum fra våren 2021.

Tålegrenseanalyse cruiseturisme Stavanger

Innfri tiltak i cruisestrategien

- Bedre spredning av cruisegjestene.
- Anbefale tålegrense for antall cruisepassasjerer samtidig.

Anbefalinger:

- Faktabasert, faglige vurderinger.
- Balansert – ikke polarisert for/mot cruise.

Premisser:

- Kommunedelplan, kommuneplan, bærekraftsmål.
- Eksisterende kaier.

Tålegrenseanalyse er vedlagt.

Offentlig-privat samarbeid om utarbeidelse av tålegrenseanalyse:

Oppdragsgiver:

Prosjektleder:

Finansiert av:

Tålegrense	Beskrivelse	Konklusjon
Byen og regionen	Kapasitet i gater, byrom, attraksjoner, transportører m.m.	Det er kapasitet i byen og regionen til flere besøkende. Dager med høyest besøk av cruisegjester sammenfaller ikke med dager med høyest andre besøkende.
Miljø	Utslipp, støy og avfall.	Utslipp er under grenseverdier. Utslipp fra cruiseskip til kai er ikke en utfordring for lokal luftkvalitet. Støykartlegging og forhold til avfall avdekker ikke særskilte utfordringer.
Havn	Kaikapasitet og fysiske vilkår for anløp.	Anløp i samtid gir begrensning i antall passasjerer.
Sosial	Flere fellestrekk; inkluderende samfunn, gode fellesskap og god livskvalitet. Arkitektur i bygg og byrom, natur. Siktlinjer og romlighet. Visuelle kvaliteter. Samlet opplevelse av stedet og aktiviteter i området.	Sosial: Ikke registrert utfordringer. Bør kartlegges mer.
Visuell		Visuell: Personlige meninger om fint/stygt. Faglige vurderinger er godt/dårlig i fht. rammeverk. Bør kartlegges mer.
Økonomi	Nedre smertegrense for investeringsevne og drift av handel, transportører, attraksjoner, cruisehavn, omstillingsevne til nullutslipps driftsmidler.	Cruiseturisme til Stavanger bidrar med betydelig omsetning og bidrar med lokale arbeidsplasser.
Juridisk	Mottaksplikt i hht. havne- og farvannsloven m.m.	Få muligheter til å avvise anløp. Kan ha segmenter.

Tiltaksplan cruiseanløp Stavanger sentrum – Mål og rammer

Tiltakene skal direkte eller indirekte medvirke til å løse de utfordringer som oppleves med cruiseturisme i Stavanger. Det legges bl.a. til grunn føringer i Sentrumsplanen, politiske signaler, Felleserklæring for mer miljøvennlig cruisenæring (2019), Cruisestrategi for Stavangerregionen 2020-2030 og Tålegrenseanalyse cruiseturisme Stavanger. Målene skal innfri en reduksjon av cruisetraffikk per dag i fht. 2019 for eksisterende kaier.

Mål

1. Tilstrebe helårs cruiseanløp.
2. Begrense cruiseturisme til et maksimalt antall passasjerer per dag med øvre grense på 8 000 pax, maksimalt 2 cruiseanløp per dag og maksimalt 7 cruiseanløp per uke. Dette gjelder for eksisterende kaier og er gjeldende fra 2024. Allerede bestilte cruiseanløp som overskrider 7 anløp per uke i 2024 og 2025 er forpliktelser som må gjennomføres. Båter av mindre størrelse (inntil 600 passasjerer) kommer i tillegg med en begrensning på 1 båt til dagen.
3. Det skal prioriteres cruiseanløp etter prinsippet om at ytre kailinjer skal benyttes først, forutsatt at sikkerhet er ivaretatt.
4. Indre Skagenkaian kan benyttes til anløp av mindre cruiseskip med lengde på inntil om lag 230 meter, med virkning fra 2024.
5. Indre Strandkaian skal ikke ha cruiseanløp.
6. Cruisedestinasjon Stavanger skal være ledende nasjonalt innen minimering av miljømessig belastning ved å implementere miljøvennlig teknologi og stille krav til skip som anløper havnen. Samtlige cruiseanløp til Stavanger sentrum skal senest i 2027 tilkobles landstrøm ved kailigge.

Prioritering

Tiltakene er prioritert innenfor de perioder som de er mulige å iverksettes. Inngåtte forpliktelser er ivaretatt. Flere tiltak er allerede del av SRHs tiltaksplaner for strategisk og operasjonell drift. SRH har ansvar for å følge opp at tiltakene iverksettes. Noen tiltak krever samhandling og samarbeid med øvrige aktører.

Oppfølging

Revidering og rapportering av tiltaksplanen følger SRHs rutiner for øvrige strategiske dokumenter, herunder orientering i halvårlige Eiermøter. Første evaluering av handlingsplanen gjøres i andre halvår 2024. Økonomisk bærekraft i havneutvikling skal ha høy prioritet.

Cruiseanløp til øvrige kaier i regionen

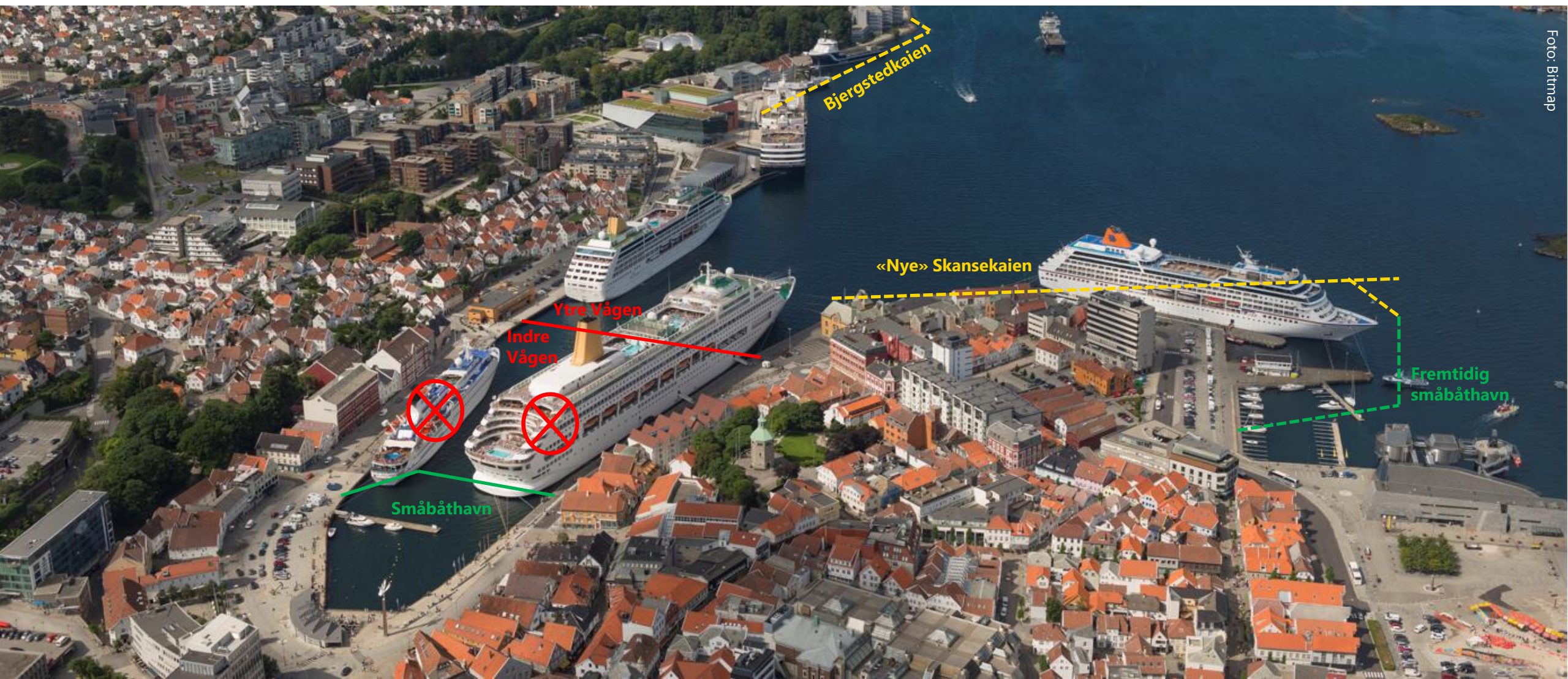
Plan for havneutvikling, en delplan til SRHs strategiplan, beskriver muligheter for cruiseanløp til andre kaier i regionen. I fht. eksisterende kaier kan Risavika benyttes i noen tilfeller. Mekjarvik er lite egnet pga. havnens kjernevirksomhet, men her vurderes det også muligheter for cruiseanløp løpende. Begge områder anses som avlastningskaier for cruiseanløp. Det er inngått avtale med Sandnes Havn KF om å samarbeide om cruiseanløp, ved at anløpshavn Sandnes er inkludert i porteføljen til SRH.

7.2 Endringer i Indre Vågen – cruiseanløp før 2021

Endringer i Indre Vågen – cruiseanløp før 2021

Utvidet småbåthavn i Indre Vågen fra sommeren 2021 utelukker cruiseanløp til indre del av Strandkaien og skipsstørrelsen er redusert mye til Skagenkaien. Fra 2024 blir det sporadiske cruiseanløp til Skagenkaien for de minste cruiseskipene.

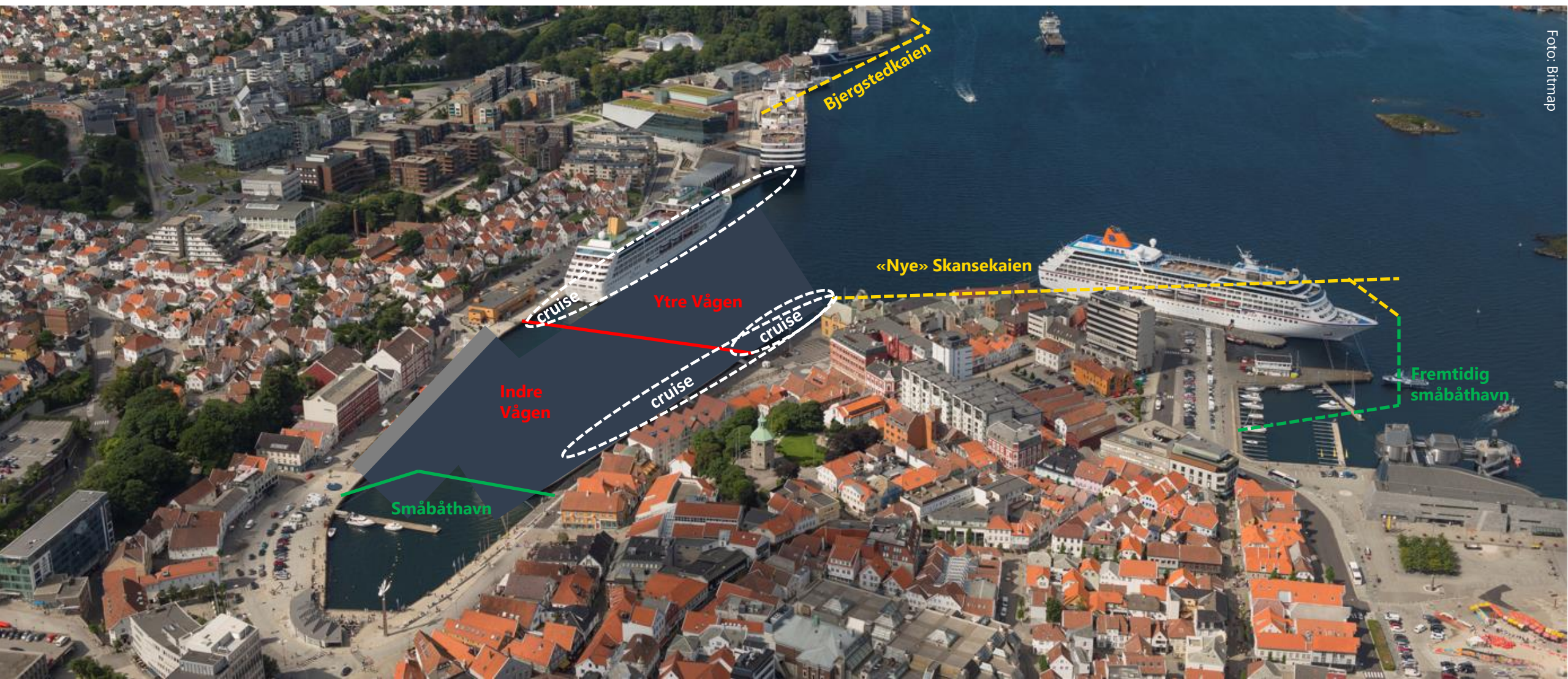

7.2 Endringer i Indre Vågen – cruiseanløp fra 2021 og 2024

Endringer i Indre Vågen – cruiseanløp fra 2021 og 2024

Cruiseanløp til indre del av Strandkaaien utgår. Øvre lengde på cruiseanløp til Skagenkaaien er redusert fra 300 meter til 255 meter. Fra 2024 er reduseres lengden ytterligere, og vil bli benyttet for cruiseskip med lengder i intervallet 124-230 meter (eksempler på slike skip er Hurtigrutens Expeditions og Viking). Skipslengde opp til 300 meter gav fram til 2021 om lag 50 årlige anløp til Skagenkaaien. **Fra 2024 anslås det ca 15 cruiseanløp årlig til Skagenkaaien** med den reduserte skipslengden på inntil 230 meter.

Periode	Tiltaksplan cruiseanløp Stavanger (s.1 av 2)	Utfyllende beskrivelse
Pågående	Ha et aktivt forhold til å følge opp helse- og miljørelaterte temaer: <ul style="list-style-type: none">• Kanaler for dette er etablert, bl.a. innen medlemskapet i Norske Havner, Cruise Norway og Grønn by.• Direkte kontakt med cruiserederier og fora nasjonalt/internasjonalt når det er relevant og mulig.• Jevnlig kontakt med kommunen, naboer og andre relevante aktører.	<ul style="list-style-type: none">• Samhandling og dialog er etablert.• SRH utgir årlig en håndbok med bl.a. informasjon om miljø og nabohensyn til rederier og cruiseskip.
	Påvirke til at cruiseturisme bidrar til helårs arbeidsplasser: <ul style="list-style-type: none">• Formalisere eksisterende cruisenettverk til et regionalt nettverk.• Etablere en faktabase om cruiseturisme, som er tilgjengelig for alle relevante aktører. Samkjøre denne med annet reiseliv.• Samhandle i cruisenettverket og innen andre nettverk/medlemskap for at cruiserederier tilrettelegger for ruter utenom hovedsesong.• Kartlegge lokale/regionale økonomiske ringvirkninger fra cruiseturisme.	<ul style="list-style-type: none">• Uformell samhandling og dialog er etablert. Det er rutinemessige møter i forkant av cruisesesong.• Stavanger er en helårs cruisedestinasjon. Det har vært cruiseanløp i alle årets måneder, men perioden mai til august er høysesong.• SRH og Region Stavanger har inngått samarbeidsavtale om cruise fra 2023. Region Stavanger har ansatt en <i>cruise manager</i> i 2023, som leder og tar initiativ til arbeid med tiltak.
2022 – 2023 og etterfølgende år	Innbyggerundersøkelse; en utfyllende kartlegging med spørreundersøkelse om sosial tålegrense og visuell tålegrense.	Oppdragsgiver Stavanger kommune.
	Legge til rette for lavutslipps- og nullutslippshavn i Stavanger sentrum: <ul style="list-style-type: none">• Bruke Klimaregnskap for SRHs virksomhet og skipsanløp aktivt.• Environmental Port Index (EPI) skal fortsatt benyttes for å tiltrekke seg cruiseanløp med lavest miljøavtrykk.• Påvirke til anløp av lavutslipps cruiseskip.• Etablere ladetilbud til hurtigbåter og kjøretøy som transporterer cruisegjester.• Detaljregulere landstrømanlegg for cruiseskip og byggemodne anlegget.	<ul style="list-style-type: none">• Klimaregnskap etablert i 2021 med verktøyet «Klimakost».• EPI-indeks på cruiseanløp ble innført i 2019 og intensivert fra 2020. Det gis påslag eller rabatt på kaivederlag etter en gradering av skipets utslipp. Skip med høyest utslipp får tillegg på inntil 150 % og skip med lavest miljøavtrykk får rabatt på inntil 17,5 %.
	Prioritering av cruiseanløp: <ul style="list-style-type: none">• Ytterste kailinjer skal benyttes først når det er mulig. Sikkerhet er et viktig moment å ta hensyn til.• Aksept av anløp til havnen i Stavanger sentrum og tilvisning av kai skal ikke komme i konflikt med arrangementer.	Bruk av kailinjer skal ivareta sosial bærekraft.
	Nedtrapping i bruk av Skagenkaien til cruiseanløp. <i>Scenario 1</i> er dimensjonerende kapasitet.	Andre kaier i Stavanger sentrum vurderes før Skagenkaien tilvises.

Periode	Tiltaksplan cruiseanløp Stavanger (s.2 av 2)	Utfyllende beskrivelse
2022 – 2023 og etterfølgende år	Samarbeidsavtale mellom SRH og Sandnes Havn om cruiseanløp til Sandnes iverksatt i 2022.	Sandnes Havn forestår prioritering selv i fht. kjernevirksomhet. Kapasitet til de lengste cruiseskipene.
	Løpende vurdering av cruiseanløp til SRHs kaier i Risavika og Mekjarvik, som avlastningskaier.	Kjernevirksomhet i havnene har førsteprioritet.
	Mulighetsstudie for Strandkaien følges opp og realisering vurderes, ref. tiltaksplanens pkt. 7.8.	Øke sosial bærekraft knyttet til cruiseturisme.
Fra 2024	Nedtrapping av største lengde for cruiseanløp til Skagenkaien til 230 meter. Dimensjonerende skipsanløp i <i>Scenario 2</i> med illustrasjon av Hurtigrutens Expeditions. Viking sine cruiseskip er en annen typisk dimensjonerende anløp med 228 meter, se illustrasjon side 13.	Sporadisk bruk av Skagenkaien, andre kaier vurderes først.
	Landstrømanlegg for cruiseskip etableres med tilbud til inntil 3 kaier, forutsatt økonomisk bærekraft.	Kan etableres uten nybygg Bjergstedkaien. Investeringsbeslutning er ikke tatt p.t.
Ikke tidfestet	Nybygg Bjergstedkaien. <i>Scenario 4</i> er dimensjonerende kapasitet.	Betingelser landvinning med bymessig utbygging bak kai.

Scenario 1, 2022-2023

Dimensjonerende teoretisk kapasitet, maksimering av antall passasjerer i samtid (pr dag):

9 200 cruisegjester i land (10 150 pax), 5 500 cruisegjester til sentrum.

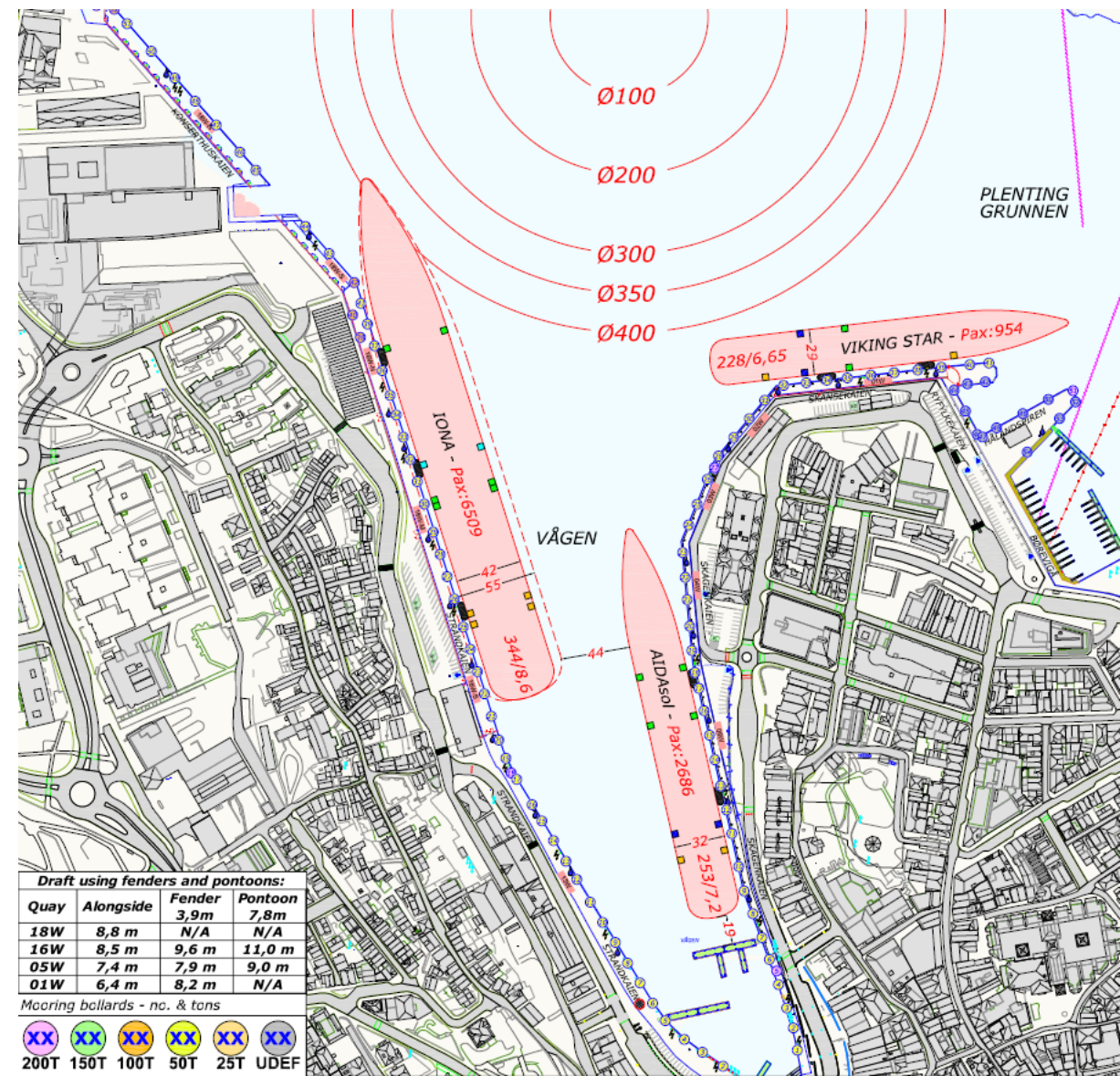
Kapasitet til skipslengde på Skagenkaien ble i 2021 redusert til 255 meter etter utvidelse av gjestehavnen i Indre Vågen. Tidligere kunne de lengste cruiseskipene anløpe kaien, dvs. 100 meter lengre skip.

Beregning av antall cruisegjester:

Cruiseskipets passasjerkapasitet omtales som pax. Av dette er belegget normalt ca 95 %. Herav går ca 95 % av cruisegjestene i land. Ca 60 % av cruisegjestene besøker sentrum, mens de øvrige 40 % drar ut til ulike attraksjoner i regionen.

Cruiseturisme 2019 i Stavanger:

- Høyeste dagsbesøk var 9 400 pax, herav 8 480 cruisegjester i land, og ca 5 090 cruisegjester besøkte sentrum.
- Høyeste dagsbesøk gav en omsetning av cruisegjesters kjøp på land med minst kr 6 millioner (à kr 700 i hht. Transportøkonomisk Institutt 2019).
- Omsetning fra cruisegjesters kjøp på land for hele 2019 var godt over kr 300 millioner. Havnens inntekter på kr 27 millioner kommer i tillegg.
- Om lag 450 000 cruisegjester besøkte Stavanger sentrum og regionen, fordelt på 237 anløp.

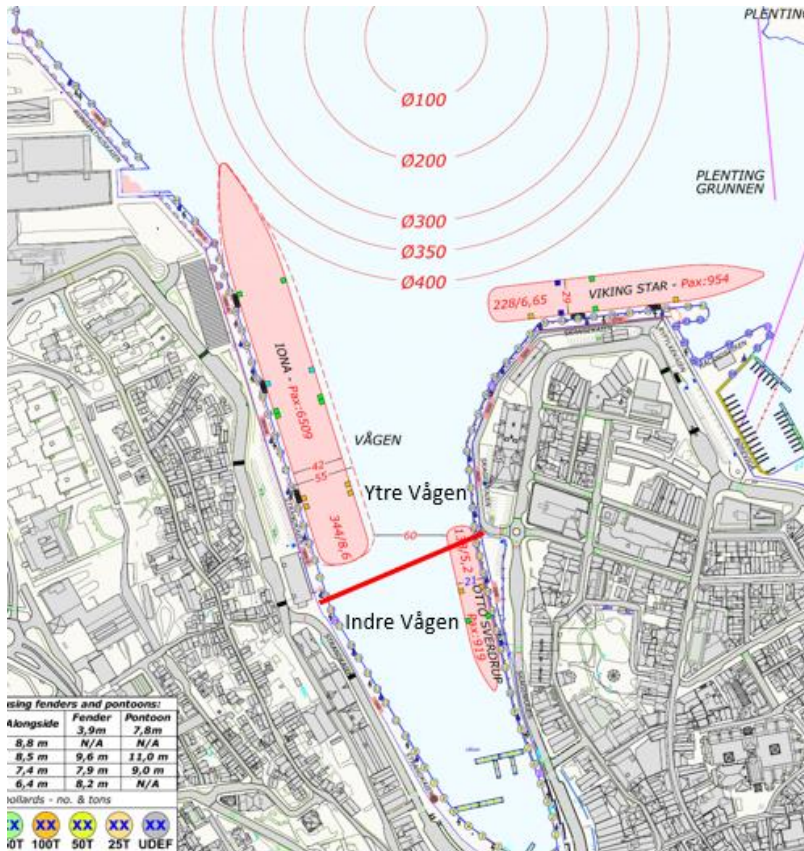
Scenario 2, fra 2024

Tålegrenseanalysens «Hovedalternativ»:

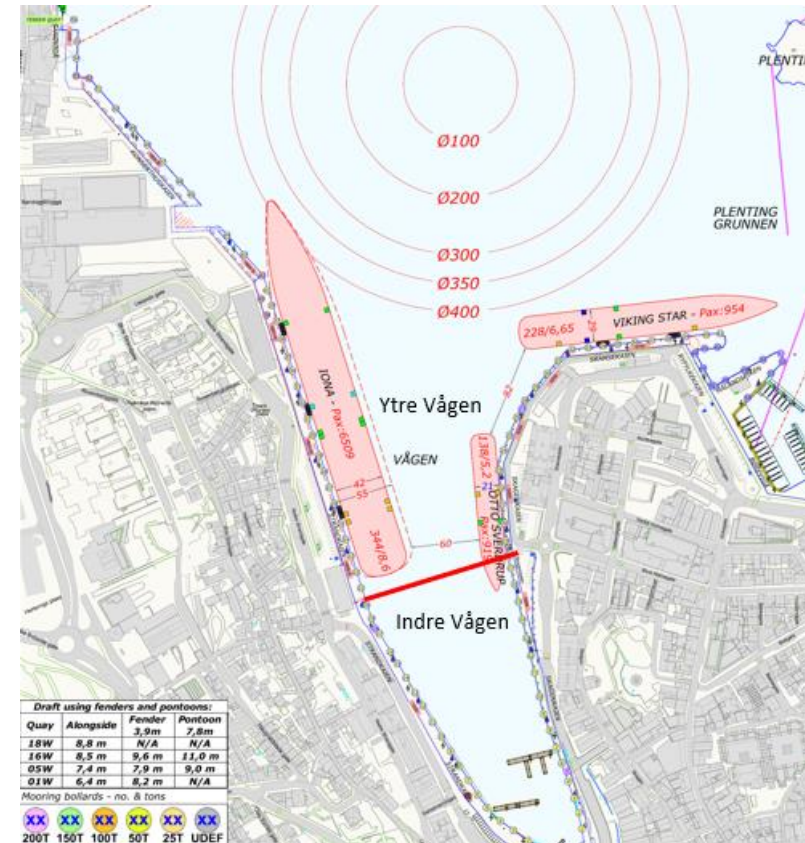
Dimensjonerende teoretisk kapasitet, maksimering av antall passasjerer i samtid (pr dag):

7 600 cruisegjester i land (8 400 pax), 4 500 cruisegjester til sentrum.
(2019 høyeste dagstall: ca 8 500 i land, ca 5 000 i sentrum.)

Scenario 2 A – anløp Skagenkaaien ved ISPS-gjerder i bruk i 2023.

Scenario 2 B – anløp Skagenkaaien i område ikke ISPS-gjerder fra før, utfordringer må løses med ISPS-sone og passasje.

Scenario 3

Konserthuskaien og Skansekaaien

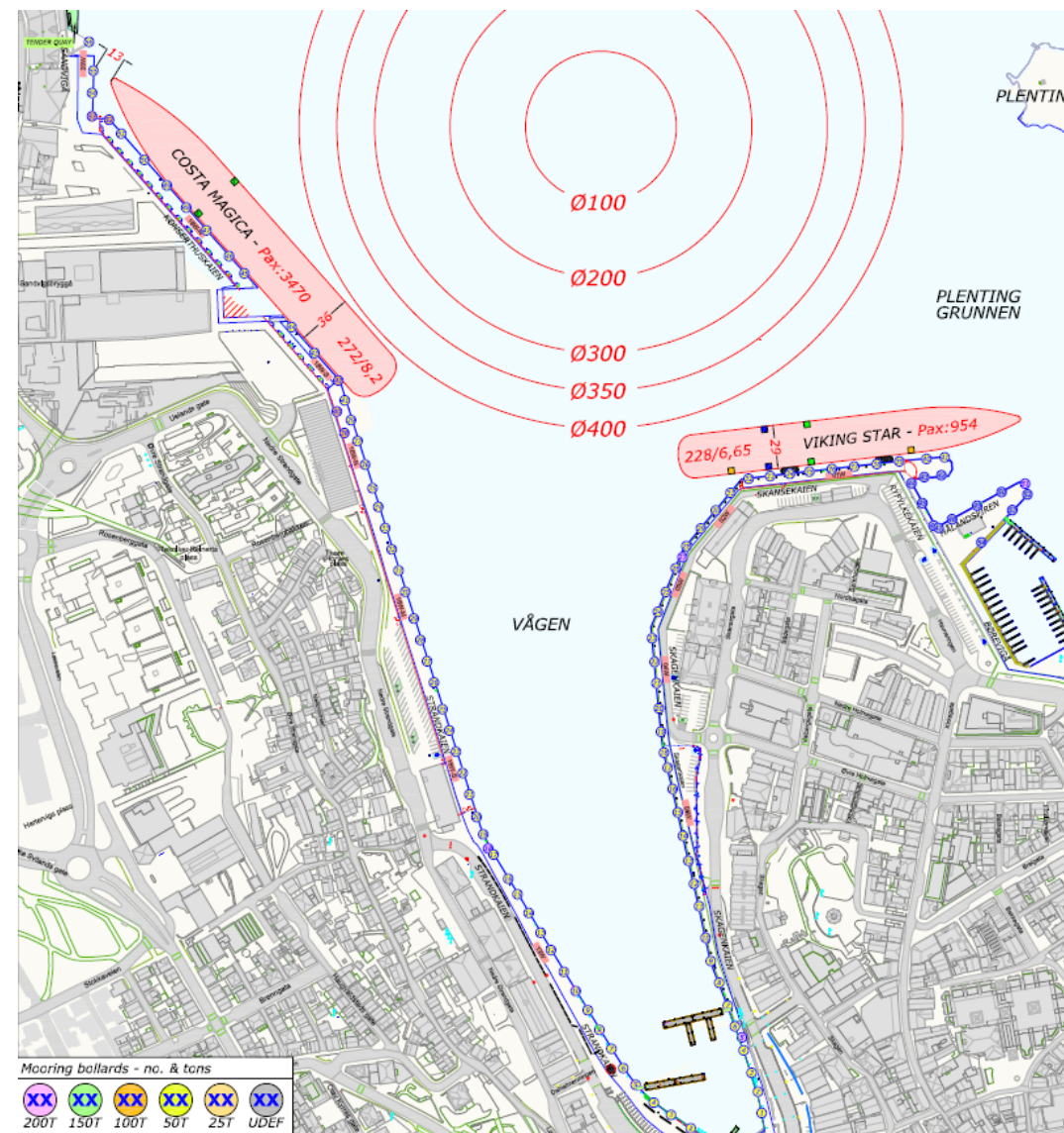
Dimensjonerende teoretisk kapasitet, maksimering av antall passasjerer i samtid (pr dag):

4 000 cruisegjester i land (4 424 pax), 2 400 cruisegjester til sentrum.

Største lengde skip Konserthuskaien 280 meter og Skansekaaien 230 meter.

Scenario 3 sammenlignet med 2019 og Scenario 2:

- Scenario 3 utgjør 47 % cruisegjester mot høyeste dagsbesøk i 2019.
- Scenario 3 utgjør 53 % cruisegjester mot høyeste dagsbesøk i Scenario 2.
- 2019: 67 % av passasjerene kom med de store cruiseskipene med lengde over 280 meter (42 % av cruiseanløpene).
- 2019: Tilbud cruiseanløp kun til Konserthuskaien og Skansekaaien vil man gått glipp av 2/3-del av omsetning fra cruisegjesters kjøp på land.
- For 2025 har alle bestillinger hittil en skipslengde på over 280 meter.
- Anslår at 80-90 % av cruisemarkedet ikke får tilgang til havnen i Stavanger sentrum dersom det ikke kan tilbys kai til skip over 280 meter. Det er en trend at mindre cruiseskip erstattes med lengre skip over 300 meter. Dersom Stavanger ikke kan tilby anløp til de store cruiseskipene, er det sannsynlig at attraktiviteten som cruisedestinasjon faller også for mellomstore og mindre skip.

Scenario 4 Bjergstedkaaien

Tålegrenseanalysens «Sekundæralternativ» inkl. nybygg Bjergstedkaaien.

Dimensjonerende teoretisk kapasitet, maksimering av antall passasjerer i samtid (pr dag):

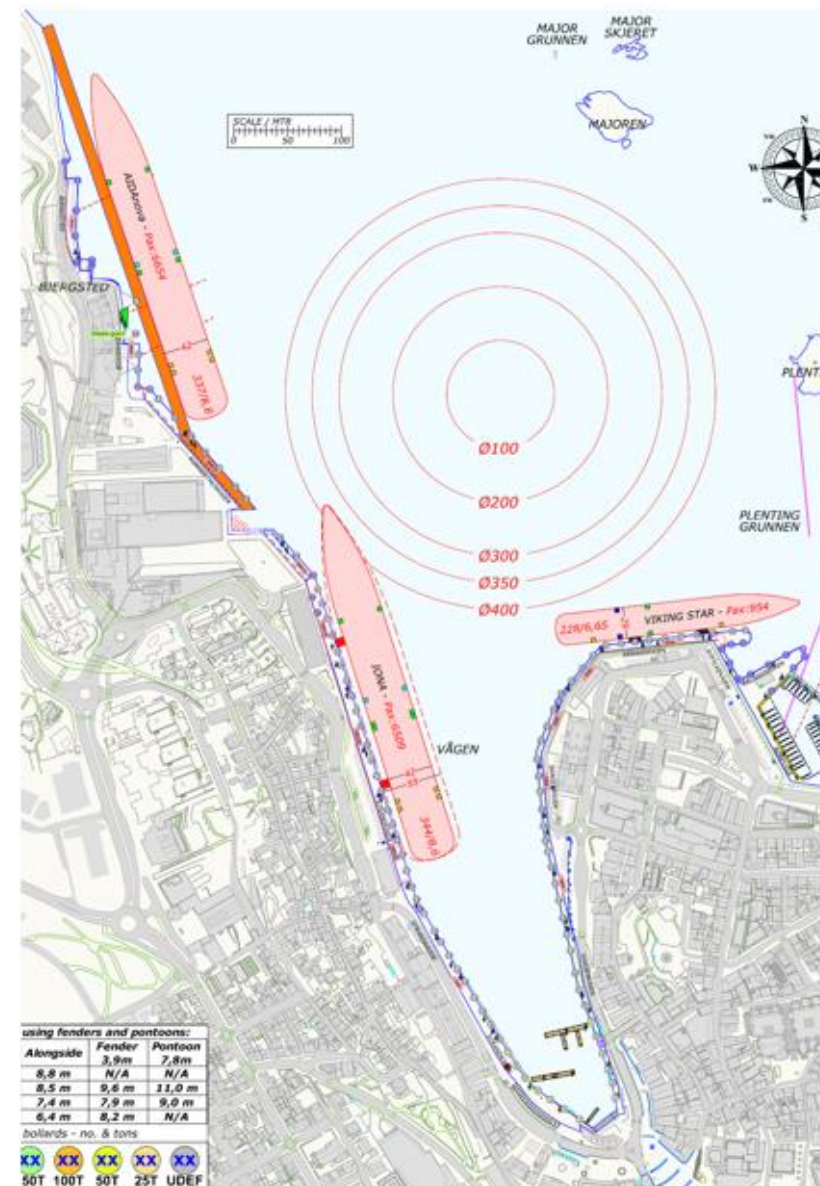
12 725 cruisegjester i land (14 100 pax), 7 635 cruisegjester til sentrum.

Konserthuskaaien vil bli betydelig avkortet, og dagens bruk vil utgå.

Sammenlignet med høyeste dagsbesøk i 2019 og Scenario 2:

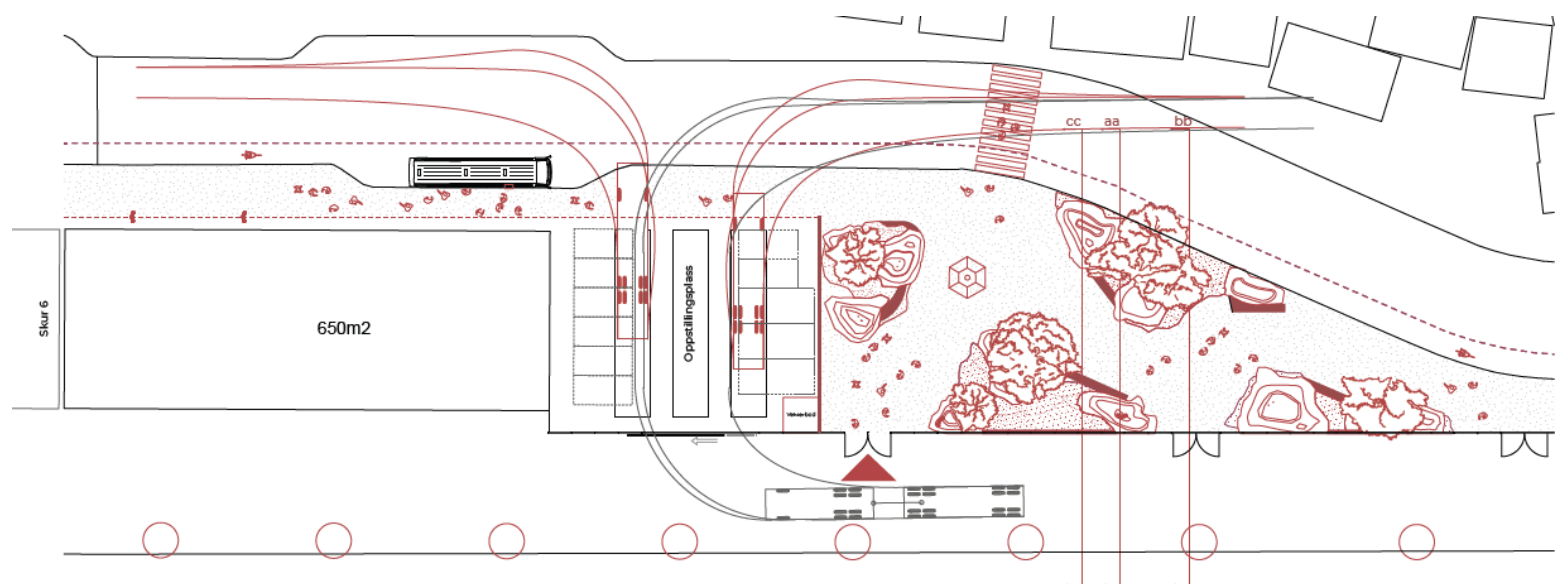
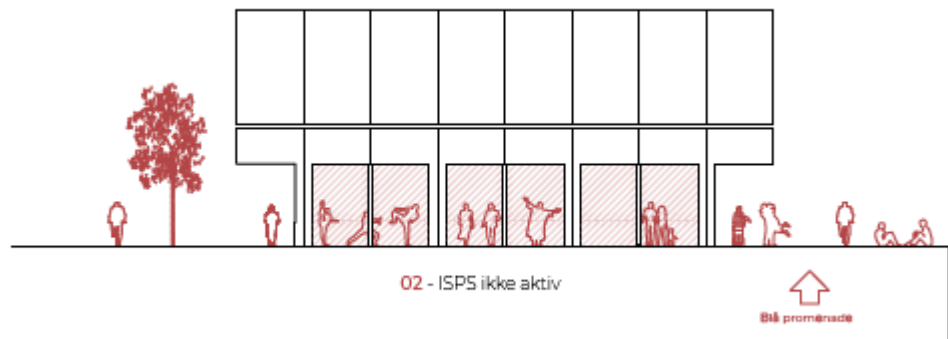
- 4 200 flere cruisegjester i land og ca 2 550 flere cruisegjester til sentrum enn i 2019.
- 5 100 flere cruisegjester i land og ca 3 100 flere cruisegjester til sentrum enn i Scenario 2.

Det er beregnet at 60 % andel av cruisegjestene besøker sentrum. Det er sannsynlig at med reiselivssatsingen som pågår, vil tilbud av attraksjoner øke i regionen – med resultat at en høyere andel av cruisegjestene vil ut i regionen.

Strandkaien – sambruk havn og by

Fortsatt cruiseanløp, ISPS-gjerder åpnes når kai ikke brukes.
Et skift i fokus – styrke fellesskap og tilhørighet.

Vedlegg:

Tålegrenseanalyse – Fremtidig cruiseturisme til Stavanger